

A. Olszewski

Przegląd piśmiennictwa polskiego z zakresu historii sztuki za okres od 1951 do 1954 r.

Ochrona Zabytków 10/1 (36), 68-72

1957

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rys. 82. Meczet w Kruszynianach (woj. białostockie).

przekazana do Zatora, gdzie tamtejszy właściciel zamku Wąsowicz umieścił ją w parku. Napis na płycie jest pismem „nastalik”¹². Były to również zabytki islamu, ale przywiezione zostały do Polski ze Wschodu.

Obok prawdziwych zabytków orientalnych spotykamy również w Polsce i inne zabytki w stylu orientalnym: są to przeważnie pochodzące z imitacji stylów orientalnych budowle pseudo-orientalne, pochodzące z XVIII-XIX w. Należał do nich np. meczet z minarecikiem w ogrodach księcia Podkomorzego przy ulicy Książęcej w Warszawie. Tradycja głosi, że został on wystawiony dla pułku, złożonego z muzułman; źródła historyczne podają jednak, że minaret wybudowany został w r. 1776 przez S. B. Zuga dla księcia Podkomorzego. Współczesny opis donosi nam, że w ogrodach księcia „na wzgórzu znajduje się jeszcze wieża turecka czyli minaret ze schodami krętymi, a niedaleko stąd mały budynek w tymże sty-

¹² Płytę tę opisał niemiecki arabista H. L. Fleischer, „Eine türkische Inschrift in Galizien. Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft“, 1854, s. 579—587. Nie znając tego opisu krótki artykułik napisowi temu poświęcił orientalista polski T. Kowalski, „Napis budowlany turecki z Zatora, „Rocznik Orientalistyczny“ t. I, cz. II., Kraków 1918, s. 249—251. (z ilustr.); obaj uczeni doszli zresztą do tych samych wniosków.

lu”. Na budyneczku tym był napis, imitujący arabską inskrypcję. Na starych rysunkach domek ten nosi nazwę „mieszkanie imama”. Domek został dawno zburzony, zachował się jego rysunek. Minaret pozostał aż do czasów nowszych. Uległ on zniszczeniu w latach wojny 1939—1945¹³.

W innym miejscu w Warszawie na Mokotowie znajdują się ruiny wzniesionej również przez Zuga w r. 1776, przerobionej w r. 1825, a zniszczonej w wojnie 1939—1945 budowli w stylu arabsko-maurytańskim, z wzorem imitującym napis arabski, tak zwany tevhid albo besmele¹⁴.

W majątku Kościelnik, 5 km od miasta Kolo w województwie poznańskim znajduje się meczet, wybudowany rzekomo ongiś przez właściciela tego majątku dla swej żony muzułmanki¹⁵. Stan tej budowli budzi niepokój, wymaga ona konserwacji. Tak samo w miejscowości Grabki w województwie kieleckim znajduje się ruinka budyneczku, rzekomo meczeciku, wystawionego jakoby przez właściciela tego majątku w XVIII w. w stylu wschodnim¹⁶. Wszystkie te zabytki są dowodem żywych związków pomiędzy Polską i krajami islamu. Dziś, gdy Polskę łączą znów ściśle stosunki z wieloma krajami islamu, zabytki te winny doznać się należytej opieki konserwatorskiej.

J. Reyhman

PRZEGLĄD PIŚMIENNICTWA POLSKIEGO Z ZAKRESU HISTORII SZTUKI ZA OKRES OD 1951 DO 1954 R.

Leonardo da VINCI, Paragone. (Teksty źródłowe do dziejów teorii sztuki, tom I). Wrocław 1953, str. XIV, 61 i 1 nlb, il. 16, Państwowy Instytut Sztuki. Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich. — Tłumaczenia traktatu dokonała Maria Rzepińska, komentarz napisał Jan Białostocki. Przekładu dokonano w oparciu o tekst włoski wydania angielskiego z roku 1949.

Maria TWAROWSKA. Leon Wyciółkowski. „Przeł. Art.” 1952, nr 4, str. 27—

¹³ W. Tomicka, Ogrody księcia Podkomorzego przy ul. Książęcej, „Ochrona Zabytków”, 1954; S. Zatorski, Wiadomości historyczne o minarecie w Warszawie przy ul. Książęcej, „Przeł. Islamski”, 1930, nr 4, s. 9—11.

¹⁴ M. Zakrzewska, Pałac Lubomirskiego w Mokotowie, „Stolica”, 1954, nr 29 (343).

¹⁵ Na podstawie notatki dziennikarskiej, L. Kolo-dziejszyk. Pod znakiem półksiężyca, „Gazeta Ludowa”, nr 38, 9. II. 1948, jest to „niewielka, wprost mikroskopijnych rozmiarów świątynia zbudowana, jak chodzą wersje, przez jednego z właścicieli tej ziemi dla swej żony muzułmanki”.

¹⁶ P. Popiel pisze w artykule Z naszej ziemi, „Czas”, 1. XI. 1931, że jeden z Ruppiewskich, właścicieli Grabek „przeszedł na mahometanizm i zbudował z końcem XVII w. w Grabkach harem rzekomo przy pomocy tureckich jeńców; stąd niezwykle rozkład tak zwanego grabeckiego meczetu”.

42, il. nłb. — Omówienie działalności artysty na tle epoki.

Przemysław MICHAŁOWSKI, Autoportret Stanisława Wyspiańskiego w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu. „Studia Muzealne” I, Poznań 1953, str. 163—165, il. 2. — Autoportret, jak przypuszcza autor, przywiózł Wyspiański „z Paryża i nie uważając go za pracę zadowalającą lub traktując jako studium czy szkic, narysował próżnej popiersie dziewczynki...” (na odwrocie).

Stanisław LORENTZ, Władysław POCIECHA, Jan Żernicki twórca miniatur w tzw. kodeksie Baltazara Behema. „BHS” XVI, nr 1, 1954, str. 146—149, il. 3. — St. Lorentz przytacza uwagi J. Ptaśnika wskazującego na możliwość, że iluminatorem Kodeksu Behema był Jan Żernicki. Wł. Pocięcha wykazuje, że rodzina Żernickich pieczętowała się herbem Szeliga (umieszczonym na K. II Kod. Behema), oraz że Jan Żernicki został w roku 1493 wpisany do ksiąg prawa miejskiego w Krakowie.

Mieczysław IDZIKOWSKI, Bronisław Edward SYDOW, Portret Fryderyka Chopina. Przedmowę napisał Zbigniew Drzewiecki. Kraków 1952, str. CXXX, 4 nłb., tabl. 45, Polskie Wydawn. Muzyczne. — Praca zawiera wybór wizerunków powstałych za życia Chopina (z wyjątkiem reprodukcji maski pośmiertnej i dwu prac, przedstawiających go na łożu śmierci).

Mieczysław IDZIKOWSKI, Bronisław Edward SYDOW. Les portraits de Frédéric Chopin. Avant — propos de Zbigniew Drzewiecki. Kraków 1953, str. CXXXVIII, tabl. 45, Polskie Wydawnictwo Muzyczne.

Wanda DRECKA, Materiały do ikonografii Stefana Czarnieckiego. „BHS” XV, nr 1, 1953, str. 67—74, il. 13. — Opracowanie portretu Stefana Czarnieckiego sygnowanego przez Brodero Matthisena w r. 1659, znajdującego się w Muzeum Narodowym w Warszawie.

Zbigniew BOCHENSKI, Portret Jana Herburt (1508—1577). „Rozp. i Spraw.” rok 1951, wyd. 1952, str. 295—308, il. 97—101. — O znajdującym się w Muzeum Narodowym w Krakowie portrecie sekretarza Zygmunta Augusta kodyfikatora prawa polskiego Jana Herburt. Obraz malowany temperą na desce, przedstawiający portretowanego w pozie modlitewnej, nawiązuje w ogólny sposób do malarstwa pn.-zach.-europejskiego, zwłaszcza niemieckiego. Autor wspomina też o innych portretach J. Herburt.

Mikołaj Kopernik. Warszawa 1953, str. 8, tabl. 45, Wydawnictwo „Sztuka”. — Nieco reprodukcji z zakresu ikonografii Kopernika.

Zygmunt BATOWSKI, Portret Stanisława Augusta „z klepsydrą”. Z notatek opracowała Zofia Niesiołowska-Rothertowa.

„BHS” XIV, nr 2, 1952, str. 19—32, il. 6. — Omówienie portretu oraz wskazanie szeregu wersji tegoż dzieła.

Zofia NIESIOŁOWSKA - ROTHERTOWA, Portret Stanisława Augusta z „klepsydrą”. Notatka uzupełniająca. „BHS” XV, nr 1, 1953, str. 75, il. 2. — Wzmianka o dwóch przedstawieniach Stanisława Augusta z „klepsydrą” w Muzeum Narodowym w Poznaniu.

GRAFIKA

Helena BLUMÓWNA. O pierwszych portretach świeckich w krakowskich drukach renesansowych. „Rozp. i Spraw.” Muz. Nar. w Krakowie, rok 1952, wyd. 1954, str. 69—83, il. 49—56. — O portretach drzeworytniczych Zygmunta I, Bony i Zygmunta Augusta w dziele Decjusza „Contenta de vetustatibus Polonorum” (1521 r.) oraz portretach Zygmunta I w Statutach królewskich.

Jan LENICA, Plakat — sztuka dzisiejszych czasów. „Przegl. Art.” 1952, nr 5, str. 35—52, il. nłb. — Omówienie plakatu w rozwoju historycznym oraz współczesnego.

Henryk MAKOWER, Medycyna w karykaturze. „Problemy” VII, 1951, str. 827—834, il. 22 i 1 nłb. — Reprodukcyj szeregu karykatur na tematy medyczne.

Zbigniew MITZNER, Kilka uwag o karykaturze, o jej tradycjach, o jej teraźniejszości i przyszłości. „Przegl. Art.” 1951, nr 5, str. 49—57, il. nłb. Autor usiłuje przedstawić społeczne treści karykatury polskiej.

Maria MROZIŃSKA, Satyra na Dyрекcję Budowli Jego Król. Mości Stanisława Augusta. „BHS” XIII, nr 4, 1951, str. 138—149, il. 6. — Omówienie zaginionego w czasie ostatniej wojny rysunku będącego satyrą na Dyрекcję Budowy króla Stanisława Augusta.

Ksawery PIWOCKI, Sługa wierny. „BHS” XV, nr 3/4, 1953, str. 114—117, il. 3. — Opracowanie wizerunku sługi wiernego, drzeworyt z r. 1655.

Ignacy WITZ, O rosyjskich i radzieckich ilustratorach Gogola. „Przegl. Art.” 1952, nr 2, str. 20—26, il. nłb. — Krótkie omówienie ilustracji do pism Gogola.

Ignacy WITZ, Z problemów karykatury polskiej (Na marginesie Wystawy Karykatury Polskiej). „Przegl. Art.” 1953, nr 3, str. 19—32, il. nłb. — Próba nakreślenia rozwoju karykatury w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem jej treści ideowej.

S. SAWICKA, Nieznane rysunki Andrzeja Le Brun a w zbiorach warszawskich i krakowskich. „SPAU”, LIII, 1952, str. 335—338. — Omówienie rysunków Le Bruna w Warszawie i Krakowie.

Stanisława SAWICKA, Nieznane rysunki Andrzeja Le Bruna. „BHS” XVI, nr 1, 1954,

str. 67—97, il. 45. — Opracowanie znajdujących się w Polsce rysunków A. Le Bruna (zagadnienia atrybucji, treści i formy), wraz z uwagami na temat artysty.

Daniel Chodowiecki. (Katalog opracowała Anna GOSIENICKA). Muzeum Pomorskie w Gdańsku, Grudzień 1951 — styczeń, luty 1952, str. 94, il. nłb. — Obszerny katalog prac Chodowieckiego poprzedzony krótką charakterystyką twórczości artysty.

Maria MROZINSKA, rec. z pracy: Daniel Chodowiecki. 64 reprodukcje. Tekę w opracowaniu W. Zawadzkiego, wstęp A. Ryszkiwicz. 1953. Wydawnictwo „Sztuka”. „BHS”, XVI nr 4, 1954, str. 480—484, il. 3. — Szereg uwag krytycznych w związku z teką reprodukcji prac Daniela Chodowieckiego.

Eugeniusz IWANOYKO, Jeremiasz Falck Polonus. Ze studiów nad grafiką polską XVII w. (patrz pod malarstwo), rec. Maria MROZINSKA, „BHS” XVI, nr 1, 1954, str. 175—190, il. 13. —

Irena FABIAN-MADEYSKA, Kilka dat z życia Hondiusa. „Rocznik Gdański”, XIII, Gdańsk 1954, str. 133—138, il. 1. — W r. 1633 podpisuje Hondius swe prace jako uprzywilejowany na osiem lat sztyczarz Stanów Holenderskich, w r. 1636 pracuje na zlecenie króla Władysława IV. Zmarł w l. poł. 1652 roku w Gdańsku.

Maria ZYWIRSKA, Saliny wielkie w sztychach Wilhelma Hondiusa. „BHS” XVI, nr 4, 1954, str. 420—432, il. 25. — Publikacja sztychów Hondiusa z r. 1645 przedstawiających pracę w wielkiej kopalni soli.

Urszula POMORSKA, Wystawa dzieł Käthe Kollwitz w warszawskiej „Zachęcie”, „Przegl. Art.” 1951, nr 4, str. 3—11, il. nłb. — Twórczość niemieckiej graficzki i jej ustosunkowanie się do współczesnych zagadnień społecznych.

Janina WIERCIŃSKA, O polskim grafiku J. Lewickim. Na marginesie artykułu S. Czajki w „Przeglądzie Kulturalnym”. „Przegl. Art.” 1953, nr 2, str. 62—66, il. nłb. — Kilka wzmianek o grafiku polskim XIX wieku.

Marian MORELOWSKI, Elias Noski i polonica bałtyckie w Szwecji. „BHS” XVI, nr 4, 1954, str. 444—453, il. 4. — O Eliaszu Noskim i jego portrecie królowej Krystyny.

PRZEMYSŁ ARTYSTYCZNY

Mieczysław CHOJNACKI, rec. z pracy: M. M. Denisow, M. E. Portnow. Tulskoje chudożestwiennoje orużje XVIII-XIX w. w sobranii Gosudarstwiennogo Istoricszkiego Muzieja, Goskultproswietizdat, Moskwa 1952, s. 20, nłb. 8. „KHKM” II, nr 3, 1954, str. 529—531. — Omawiana przez Chojnackiego praca przynosi szereg informacji o zdobieniu broni w Tule (trawienie kwasami połączone z nabijaniem

złotem i srebrem oraz rytowaniem, szlifowanie stali itd.). Recenzent wspomina o znajdujących się w Muzeum Narodowym w Warszawie strzelbie zdobionej kością słoniową, ofiarowanej Stanisławowi Augustowi przez Katarzynę II.

Bogusław KOPYDŁOWSKI, Ołtarz z Darłowa. „Przegl. Art.” 1954, nr 2, str. 47—51, il. nłb. — Informacje o srebrnych płytach ołtarza darłowskiego z l. poł. XVII stulecia.

Bogusław KOPYDŁOWSKI, Ołtarz z Darłowa. „BHS” XVI, nr 4, 1954, str. 459—463, il. 14. — Autor dochodzi do wniosku, że Jan Körver opracował w modelach wszystkie plakiety ołtarza darłowskiego i większość z nich zdążył odlać w srebrze i wycyzelować.

Michał WALICKI, Domniemane dzieło Mikołaja Erlera. „BHS”, XVI, nr 1, 1954, str. 150—152, il. 2. — Autor próbuje przypisać Mikołajowi Erlerowi wykonanie srebrnego kura, godła warszawskiego bractwa strzeleckiego z roku 1552.

J. SZYMOŃSKI, Wyniki jednej ilustracji. „OZ” V, nr 3, 1952, str. 207—208, il. 228—229. — O dokonanej w ramach akcji kontroli złomu srebrnego i złotego wizji w magazynie Centrali Jubilerskiej w Warszawie, gdzie znaleziono szereg przedmiotów o charakterze zabytkowym (np. kielich roboty Bartłomieja z Konina z datą 1536).

Bronisława MAREKOWSKA, Kolekcja srebrnych łyżek polskich z w. XVI i XVII (Przyczynek do dziejów polskiej kultury materialnej i artystycznej). „Rozp. i Spraw. Muz. Nar. Krakowie” rok 1952, wyd. 1954, str. 125—148, il. 74—106. — Omówienie zbioru łyżek z XVI i XVII w. w Muzeum Narodowym w Krakowie w powiązaniu z współczesną kulturą obyczajową w Polsce.

Bogusław KOPYDŁOWSKI, Marcin Marciniak złotnik krakowski. „BHS” XVI, nr 2, 1954, str. 235—244, il. 11. — Autor przytacza szereg danych z życia Marcina, ustalając datę jego śmierci na rok 1518. Posługując się danymi archiwalnymi oraz analizą stylistyczną, stara się nakreślić obraz jego działalności artystycznej. Próbuje z nim związać monstrancję wielicką, krzyż-relikwiarz ze skarbcą na Jasnej Górze oraz zaginiony posąg srebrny św. Stanisława ze Skalki.

Joanna ECKHARDT, Srebra J. B. C. O diota w Muzeum Narodowym. „Studia Muzealne” I, Poznań 1953, str. 103—114, il. 6. — Autorka omawia empirowe prace Jean Baptiste Claude Odiot’a w Muzeum Narodowym w Poznaniu.

Tadeusz NOZYŃSKI, Materiały do dziejów złotnictwa poznańskiego. „Przegl. Zach.” IX, 1953, t. III, (nr 9—12), str. 236—250. — Praca przynosi nieco informacji odnoszących się do historii złotnictwa w Poznaniu oraz imienny spis złotników poznańskich od w. XV do XVIII.

Włodzimierz ANTONIEWICZ, Skarby w Wiślicy. „Dawna Kultura” 1954, 2, str. 85—

91, il. 3+nłb. — O skarbie z XVII wieku zawierającym m. in. kubek srebrny.

Zdzisław ŻYGULSKI, *Tarcza renesansowa w Zbiorach Czartoryskich*. (Przyczynek do dziejów kolekcjonerstwa polskiego). „Rozp. i Spraw.” rok 1952, wyd. 1954, str. 149—172, il. 107—111. — O tarczy z wyobrażeniem walki o zwłoki Patroklesa, należącej do uzbrojenia ozdobnego, reprezentacyjnego, nabytej przez „agenta kolekcjonerskiego” Puław, generała Michała Sokolnickiego w Brukseli.

Jan ŻUREK, *Najdawniejsza moneta polska i jej związek z Poznaniem*. „Z Otcchlani Wieków” XXII, zesz. 2, 1953, str. 53—57, il. 2. —

Jan SZYMOSKI, *Zagadnienie ochrony zabytków numizmatycznych*. „OZ” V, nr 1, 1952, str. 5—13, il. 1—9. — Uwagi o monecie w Polsce średniowiecznej, o medalierstwie w XVII i XVIII wieku oraz o polskich zbiorach monet i medali.

Marian HAISIG, *Bolesław Podczaszyski*. Sfragistyk i archeolog. (Biblioteka Archeologiczna 3), Wrocław 1952, str. 56+nłb. IV. — Opracowanie zawiera między innymi rozdział poświęcony zbiorowi sfragistycznemu Podczaszyskiego.

Marian GUMOWSKI, *Polskie skarby monet X—XI wieku* (Materiały). Warszawa 1953, str. II, i 222, 1 mapa nłb, (maszynopis powielany), Kierownictwo Badań nad Początkami Państwa Polskiego, Materiały naukowe do użytku służbowego. — Praca ujęta w formę katalogu znalezisk.

Marian HAISIG i Helena HOŁUBOWICZOWA, *Skarb rzymskich denarów z Chmielowa Piaskowego pow. Opatów*. (Odbitka z t. XVIII Wiadomości Archeologicznych), Warszawa 1951/52. — Skarb składa się ze srebrnych denarów rzymskich z I i II w. po Chr.

Anna SZEMIOHOWA, *Numizmatyka starożytna*. Katalog wystawy stałej. Warszawa 1951, str. 222, tabl. IX, mapa 1 nłb, Muzeum Narodowe w Warszawie.

Marian HAISIG, *Śląsk w monetach, medalach i pieczęciach*. Wrocław 1951, str. 21, il. 23, Muzeum Śląskie we Wrocławiu. — Krótkie informacje o monecie do końca XVII wieku, o medalach XVI i XVII w. i o pieczęciach, głównie z epoki średniowiecza, na Śląsku.

Stanisław TABACZYŃSKI, *rec. z pracy: Numizmatiký Sbornik t. I. Historický Ústav CSA V. Numismatika Komise. Nakladatelství Československé Akademie Věd, Praha 1953, str. 134, ryc. 5, map 3, tablic 6*. „KHKM” II, nr 4, 1954, str. 783—791. — Zbiór artykułów z zakresu numizmatyki.

Tadeusz DOBRZENIECKI, *Drzewo gnieźnieńskie*. (Klejnoty Sztuki

Polskiej), 1953, str. 21 i 5 nłb., il. 62, 2 nłb., PIW. — Projekt całości drzwi brązowych katedry gnieźnieńskiej był dziełem jednego artysty, w wykonaniu modelu brało być może udział co najmniej trzech. Dzieło powstało pod wpływami środowiska mozańskiego. — Rec.: Lech Leciejewicz, „KHKM” II, nr 3, 1954, str. 510—512.

Pierre FRANCASTEL, *La porte de bronze de Gniezno*. (Bibliothèque Générale de l'École Pratique des Hautes Études, VIe Section), Extrait de L'Art Mosan, Paris 1953, str. 203—212, il. 2. —

Teresal U. (ZDOWSKA), *rec. z pracy: Heino-Gerd Steffena, Eine mittelalterliche Glockenschmelze in der Hamburger Altstadt Hammabur, „Vor- und frühmittelalterliche Forschungen aus dem niederelbischen Raum” Jahrgang 2, 1951, H. 5/6, str. 105—108*. „KHKM” I, nr 1—2, 1953, str. 206. — „Prace wykopaliskowe, prowadzone w 1949 r. na Starym Mieście w Hamburgu, mające na celu zbadanie pozostałości najstarszej katedry hamburskiej, odsłoniły m. in. wczesnośredniowieczną odlewnię dzwonów, zniszczoną przez późniejszą zabudowę.” Odlewnia datowana jest na w. XI.

Bogusław KOPYDŁOWSKI, *Problem sztuki w hutnictwie żelaza w wieku XVIII*. „BHS” XIII, nr 4, 1951, str. 184—193, il. 7. — Autor publikując nieco zabytków odlewniczych z XVIII w. (głównie płyty kominowe), dochodzi do wniosku, że nie można mówić o przejawianiu się zagadnień sztuki w działalności hut.

Maria SULIMIERSKA, *Kowalszczyzna staromiejska XVII i XVIII wieku*. „OZ” VI, nr 2—3, 1953, str. 119—124, il. 144—152. — Omówienie zabytkowych drzwi, nadświetli drzwiowych, balustrady, i oku z terenu Starego Miasta Warszawy.

Kazimierz GIERDZIEJEWSKI, *Zarys dziejów odlewnictwa polskiego*. Stalinogród 1954, str. 276, il. 102 i 1 tabl. nłb. Państwowe Wydawnictwa Techniczne. — Praca o charakterze syntetycznym, obejmująca okres od czasów prehistorycznych do w. XX. Na wstępie poruszono zagadnienie odlewnictwa w antyku i na Dalekim Wschodzie oraz w Europie. Praca zawiera obszerną bibliografię. — Rec.: Benedykt Zientara, „KHKM” II, nr 4, 1954, str. 748—753, oraz Jan Pazdur, tamże, str. 753—760.

Ks. T. KRUSZYŃSKI, *Gdański przemysł odlewniczy*. „SPAU” LIII, 1952, str. 6—7. — Działalność gdańskiego ośrodka odlewniczego od średniowiecza do XVIII w. włącznie.

W. CZAJKOWSKI, *Ceramika w architekturze*. „Przegl. Art.” 1952, nr 6, str. 50—56, il. nłb. — Przegląd stosowania dekoracji ceramicznych w architekturze na przestrzeni wieków.

Walenty CZAJKOWSKI, Tradycje ceramiki polskiej. „Przegl. Art.” 1952, nr 2, str. 57—64, il. nlb., Zarys historycznego rozwoju ceramiki w Polsce.

Julian NIEĆ, Z dziejów koreckiej manufaktury ceramicznej. „BHS” XIII, nr 4, 1951, str. 168—176, il. 4. —

Stanisław GEBETHNER, Komentarz do art. J. Niecia Z dziejów koreckiej manufaktury ceramicznej, „BHS”, 1951, XIII, nr 4, str. 176—183. — Autor zajmuje się informacjami zawartymi w artykule Niecia i daje polskie tłumaczenie publikowanego tam materiału archiwalnego.

Maria STARZEWSKA, Polska ceramika artystyczna pierwszej połowy XX w., Muzeum Śląskie we Wrocławiu, Wrocław 1952, str. 114, il. 44 i nlb. — Praca wzmiarkuje rzemiosło artystyczne w XIX, a następnie omawia rozwój ceramiki artystycznej w 1. poł. bieżącego stulecia. Dział ceramiki ludowej opracowała Janina Oryźyna.

Maria TRZEPACZ, Ornamentyka ceramiki okresu wczesnośredniowiecznego. „PSL”, r. VI, nr 3, 1952, str. 163—169, il. 5, tabl. V. — Praca omawia polskie zdobnictwo ceramiczne od VI do XII w.

KATEDRA TECHNOLOGII CERAMIKI, Technologia rzemiosła garncarskiego. Wrocław 1952, str. 224, il. 75, Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych we Wrocławiu, Nakładem Państwowego Wydawnictwa Naukowego. — Oprócz zagadnień technicznych również nieco uwag historycznych.

Maria PIĄTKIEWICZ-DERENIOWA, Wystawa zabytkowych kafli wawelskich. „Przegl. Art.” 1954, nr 3, str. 58—61, il. nlb. — Omawiając wystawę autorka informuje o kaflach wawelskich od gotyku do baroku.

A. ŚWIECHOWSKA, Kafle z zamku w Ostrogu. „OZ” V, nr 3, 1952, str. 203—204, il. 222—223. — O terenastawicznych kaflach odnalezionych na terenie zamku w Ostrogu.

P. CZAJKOWSKI, Style formy i zdobnictwa w produkcji porcelany. „Przegl. Art.” 1951, nr 5, str. 62—67, il. nlb. — Historyczny przegląd rozwoju produkcji porcelany.

Techniki szkła artystycznego, Muzeum Śląskie we Wrocławiu, Wrocław 1951, str. 31, il. nlb. (Tekst opracowała Maria STARZEWSKA). — Oprócz omówienia technik wyrobu szkła artystycznego broszura przynosi krótki rys jego dziejów.

W. CZAJKOWSKI, Okładzina terakotowa i detal ceramiczny w architekturze. „Archit.” 1953, str. 104—107, il. nlb. — Uwagi o stosowaniu ceramiki w architekturze dawnej i dzisiejszej.

Maria Ludwika BERNHARD, Naśladownictwa waz greckich. „BHS” XIII, nr 4, 1951, str. 194—203, il. 6. — Omówienie waz ze zbiorów wilanowskich, naśladowujących kształ-

ty dzieł antycznych a o dekoracji będącej częścią samodzielną koncepcją artysty wilanowskiego.

Adam BOCHNAK, Gobeliny katedry wawelskiej z historią Jakuba. „PKHS” X, 1952, str. 61—77, il. 10. — Omówienie serii gobelinów oraz określenie jej miejsca wśród serii pokrewnych.

Stanisława MROZIŃSKA, Na marginesie badań nad kostiumem scenicznym w teatrze Odrodzenia. „PSL” 1954, nr 3, str. 131—147, il. 18. — Autorka publikuje materiał ikonograficzny do strojów w Polsce z k. XV i XVI w.

T. MANKOWSKI, Namioty i namiotnictwo w Polsce. „SPAU” LIII, 1952, str. 66—69. — O namiotach w Polsce XVII i XVIII wieku.

Maria MARKIEWICZ, Zagadnienie surowca i ozdoby a tanich tkanin w produkcji manufaktur tkackich wieku oświecenia. „BHS” XIII, nr 4, 1951, str. 157—167, il. 5. Zagadnienie krajowych surowców i tkanin epoki.

Irena TURNAU, rec. z prac: Ruskij istoričeskij kostium dla scieny, sostačila N. Gilarowskaja. W rozrabotkie otdielnych czastiej priniali uczastje: S. Bogojawlenskij, N. Worohlew, O. Gaponowa, Moskwa 1945, Gosudarstwiennoje Izdatielstwo „Iskusstwo”, str. 140. Kostiumy teatralne z XVI, XVII i XVIII w. z wymienionych części według broszury W. N. Müllera, wydanej w 1948 r. przez experimentalne laboratorium „Mchat” im. Gorkiego w Moskwie. Tłum. A. Wojciechowska. Uwagi z zakresu historii ubiorów i opracowanie redakcyjne: Stanisława Nowicka-Mrozińska, Łódź 1952, Centralna Poradnia Świetlicowa, str. 106. „KHKM” II, nr 4, 1954, str. 769—771. — Omawiane prace przynoszą informacje z dziejów ubioru, pierwsza rosyjskiego, druga w Europie zachodniej.

T. MAŃKOWSKI, Sztuki tekstylne na dworze ostatnich Jagiellonów. „SPAU” LII, 1951, str. 853—858. — Autor omawia pracownię tekstylne w Krakowie, rolę Bony w odniesieniu do wyrobów tekstylnych, wzmiarkuje haftarzy sprowadzonych z zagranicy do Polski (Jan Holfelder, Zehald Linck). Wymienia szereg zabytków tekstylnych, podkreślając różne występujące w nich tendencje stylistyczne (włoskie, tradycje gotyckie), wspomina też o imporcie wyrobów obcych; wschodnich, włoskich, flandryjskich.

Franciszek KOTULA, Łańcucki ośrodek tkacki w XVII i XVIII wieku. „KHKM” II, nr 4, 1954, str. 664—675, il. 5 i nlb. — Autor przychyła się do hipotezy istnienia szpaleri w Łańcucie.

A. Olszewski

(dalszy ciąg nastąpi)